

Cosun

Magazine

NR. 5
2021

04

**Ledenraad buigt zich
over vertrekpunten
strategie**

06

**Keuzes maken en
duurzaam rendement**

08

**"In een coöperatie
doe je het samen"**

Bright Beet Book

De suikerbiet is grondstof voor meer dan 130 toepassingen. Ze zijn verzameld in het Bright Beet Book, dat op donderdag 25 november online wordt gepresenteerd met een discussiebijeenkomst over de suikerbiet en duurzame ontwikkelingen. De bijeenkomst begint om 14.00 uur en is te volgen via internet. Deelnemen aan de bijeenkomst kan door aanmelding via www.cosunbeetcompany.nl/brightbeetbook.

Specialiteitenfabriek volledig op eigen groene stroom

Vanaf deze zomer produceert de specialiteitenfabriek van Cosun Beet Company in Puttershoek volledig op eigen groene stroom van het Cosun Solar Park. De zonneweide wekt op jaarbasis meer elektriciteit op dan de fabriek verbruikt.

CO₂-besparing

Het Cosun Solar Park is aangelegd op het terrein van de voormalige suikerfabriek. Dit terrein was in gebruik voor verwerking en berging van bietengrond en industriële waterzuivering. Het Cosun Solar Park bestaat uit één grote zonneweide van bijna 7 hectare en zes kleinere zonneweides van samen in totaal meer dan 10 hectare. Het park produceert op jaarbasis stroom voor zo'n 7.600 huishoudens. Dat betekent een jaarlijkse besparing van 12 miljoen kg CO₂.

Werken bij Cosun

Cosun is regelmatig op zoek naar nieuwe medewerkers met diverse opleidingen en niveaus. Van onderhoudsmonteur, logistiek medewerker en junior stafmedewerker bij het secretariaat van de raad van beheer tot procestechnoloog en juridisch en

financieel specialist. Alle vacatures staan op www.werkenbijcosun.nl.

Rectificatie

In Cosun Magazine nr. 4 stond bij het campagnebericht over Sensus per abuis vermeld dat arabinose wordt geproduceerd uit cichorei. Arabinose wordt gewonnen uit bietenpulp.

Index

Van de voorzitter.....	3
Ledenraad buigt zich over vertrekpunten strategie.....	4
Keuzes maken en duurzaam rendement	6
"In een coöperatie doe je het samen"	8
Zorg voor gezonde bieten	10
Beter perspectief vanaf 2022.....	11
IRS-informatie.....	12
Vraag & Antwoord / Kort Nieuws.....	16

Contact

Cosun

Postbus 3411, 4800 MG Breda
076-5303307

secretariaat.rvb@cosun.com
www.cosunleden.nl

Cosun Beet Company agrarische dienst

Postbus 100,
4750 AC Oud Gastel
0165-525252
agrarischdienst@cosunbeetcompany.com
www.cosunleden.nl

Colofon

Cosun Magazine

is een uitgave van Coöperatie Koninklijke Cosun U.A. voor leden van Cosun

Fotografie in dit nummer

Royal Cosun, Cosun Beet Company, IRS, Sanne van Hassel, Michel Heerkens, Dennis van der Sloot en Twan Wiermans

Foto-omslag

Pieter de Jong, bietenteler en lid van de raad van beheer

Basisontwerp

Wardtaal / Breda

Opmaak en druk

SMG-groep, Hasselt

© Coöperatie Koninklijke Cosun U.A., 2021

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Complexe tijden

Terwijl akkerbouwers midden in het oogstseizoen zitten, komen meerdere berichten die veel onrust veroorzaken. Begin oktober heeft de Partij voor de Dieren een motie ingediend om chemische gewasbescherming in 2035 uit te faseren. Deze motie gaat volledig voorbij aan de inspanningen die de sector levert in de Toekomstvisie Gewasbescherming 2030. Hierbij werkt het ministerie met de sector samen om de emissies in 2030 nagenoeg te reduceren. Het is bijzonder dat diezelfde politieke partij ook de introductie van nieuwe veredelingsstechnieken blokkeert. Mooie technieken die de kans bieden versneld in te spelen op de behoefte aan weerbare rassen en die het gebruik van gewasbescherming zal verminderen.

Glyfosaat

De Nederlandse akkerbouw heeft toekomst, maar we leven wel in een complexe tijd. Het debat wordt gepolariseerd door een gebrek aan kennis bij de debaters. Blijkbaar doet de wetenschap er niet meer toe. In de discussie over glyfosaat, een veelbesproken onkruidbestrijder, lijkt dat niet anders. De Europese Commissie heeft voor de zomer een verfijnde studie gepresenteerd, waarin honderden onderzoeken vanuit de hele wereld bij elkaar zijn gebracht. Een heldere conclusie is dat het niet gerechtvaardigd is glyfosaat in een gevarencategorie in te delen. Opvallend is dat hieraan in de pers nauwelijks aandacht is besteed.

Strategievorming

Klimaatverandering en milieu gaan steeds zwaarder wegen en het vraagt om nieuwe oplossingen voor bodem- en plantgezondheid. Een constructieve houding is nodig om blijvend vorm te geven aan een vitale, perspectiefvolle sector en daar hebben we elkaar hard bij nodig. De Cosun-strategie gaat hier zeker aan bijdragen. In dit magazine treft u meer informatie over de strategievorming voor de komende jaren.

Nitraatrichtlijn

In augustus kwamen de voorstellen in het kader van het 7de Actieprogramma Nitraatrichtlijn naar buiten. Ze zijn erop gericht de doelen van de richtlijn en de Kaderrichtlijn Water te halen. De maatregelen grijpen hard in op de bedrijfsvoering van alle akkerbouwers en ketenpartijen, zoals Cosun Beet Company, Aviko en Sensus. Het pakket maatregelen is generiek van aard, met een verplichte teelt van rustgewassen en het inzaaien van vanggewassen voor 1 oktober.

Voldoen aan de normen van grondwaterkwaliteit is een gezamenlijke opgave voor bedrijfsleven en overheid. Op veel plekken in Nederland worden die normen ruimschoots gehaald, maar nog niet overal. De inzet van de akkerbouw is: maatregelen treffen gericht op een goed bodembeheer. Met een juist mest- en mineralenmanagement in een meer gebiedsgerichte aanpak. Samen met LNV en belangenorganisaties werkt Cosun de komende maand aan een alternatieve invulling en meer praktische regels om de Nitraatrichtlijn-doelen te halen.

Campagne

De campagne is vijf weken onderweg. De fabrieken zijn flink op stoom gekomen. De start gaf wisselende opbrengsten per regio, maar we zien nu gelukkig de opbrengsten en het suikergehalte toenemen. De afgelopen maanden is de situatie op de suikermarkt positiever geworden. De consumptie herstelt na Covid-19. De lage opbrengsten in Brazilië veroorzaken het tweede opeenvolgende jaar een tekort.

Logistieke problemen in de wereld en een hoge olieprijs leiden tot een verbetering in de suikermarkt. De nieuwe contracten kennen fors hogere prijzen. De surplusprijs beweegt opwaarts naar de bovenkant van de bandbreedte. De toewijzing is voor 2022 met 3% verhoogd naar 105%. Onze boodschap is niet anders: ga uit van de toewijzing en het vijfjaargemiddelde van uw opbrengst. Ik wens u veel succes met de verdere oogst dit seizoen!

Dirk de Lugt
Voorzitter

Hans Meeuwis, voorzitter van de concerndirectie

Ledenraad buigt zich over vertrekpunten strategie

De ledenraad heeft op 1 september en 6 oktober vergaderd over de strategie. Gediscussieerd is over de kansen en bedreigingen voor Cosun, de uitgangspunten van de strategie en de criteria voor de portfoliokeuzes.

De implementatie van de Cosun-visie 2030 vraagt om heldere keuzes, focus en een goede uitvoering. Hans Meeuwis, voorzitter van de concerndirectie, benadrukte in de bijeenkomst van 1 september het belang van een gezamenlijke zienswijze op de strategie.

Uitgangspunten

Cosun wil meer uit planten halen ('The Plant Positive Way'). Dit en de ambitie van 3 x 100 miljoen euro winst zal moeten worden vertaald in strategische keuzes en doelstellingen.

De ledenraad heeft samen met de raad van beheer in acht groepen over deze onderwerpen gediscussieerd. De conclusie is dat we een sterke coöperatie zijn. Met onze gewassen inspelen op de toenemende vraag naar

plantaardige oplossingen heeft zeker draagvlak. Diversificatie in ons portfolio is belangrijk om risico's, zoals volatiliteit, te beperken.

Resultaatverbetering

Op 6 oktober heeft de ledenraad de discussie digitaal vervolgd met gesprekken over de richting van de strategie. Hans Meeuwis gaf aan dat de resultaten de afgelopen tien jaar zijn achtergebleven. Dat is gedeeltelijk veroorzaakt door de Covid-pandemie, de hervorming van de suikermarkt in Europa, maar ook door het tempo in de uitvoering van verbeterings- en strategieplannen.

Resultaatverbetering is noodzakelijk om een acceptabele bietenprijs te kunnen betalen én de toekomstige groei in huidige en nieuwe activiteiten mogelijk te maken.

Kansen en uitdagingen

Analyse van de plannen en onderzoek naar de potentiële nieuwe groeigebieden bevestigen de koers vanuit onze visie ('The Plant Positive Way'). Daarbij moeten we keuzes maken: Waar gaan we mee stoppen? Wat versnellen we? Hans Meeuwis gaf aan dat de prioriteit voor het portfolio ligt bij de verwerking van aardappel, biet en cichorei met focus op rendement en groei in toegevoegde waarde. Daarnaast zal volop worden ingezet op gezonde en 'groene' ingrediënten. Gebieden met veel potentie zijn vezels, eiwitten en biobased ingrediënten. Innovatie, samenwerkingsverbanden en mogelijk overnames zijn hierin naast groei door investeringen belangrijke elementen. Cosun zal verder inzetten op duurzaamheid, met thema's als duurzame landbouw, klimaatverandering (CO₂-reductie) en voeding en gezondheid.

Inbreng ledenraad

Met de juiste strategische plannen en goede uitvoering kan Cosun een leidende positie pakken. Hierbij zijn belangrijke afwegingen te maken, zoals resultaat op korte termijn versus groei op lange termijn of groei door middel van investeringen versus versnelling door overnames. Over deze onderwerpen is de ledenraad in acht digitale groepen het gesprek aangegaan met de leden van de raad van beheer. De inzichten uit dit gesprek zullen bij de strategiekeuze door de raad van beheer worden meegewogen.

Actuele bedrijfsontwikkelingen

Hans Meeuwis en financieel directeur Hans Schuil hebben ook de actuele stand van zaken toegelicht. De economische groei laat in het derde kwartaal een gunstige ontwikkeling zien. De markt ontwikkelt zich positief, met enige onzekerheid. Op de wereldmarkt ontstaat een licht tekort aan suiker, met als gevolg dat de prijzen stijgen. Dit heeft vooral een positief effect op de bietenprijs vanaf 2022. De horeca is weer open, waardoor de afzet van Aviko stijgt. Het marktperspectief voor inuline is ook positief. Door het

tekort aan inuline stijgen de prijzen. De recente acquisities en grote investeringen lopen op koers.

Hans Schuil verwacht een stijging van het reguliere resultaat van 2021 ten opzichte van 2020. Echter, in het groepsresultaat 2020 zat een forse post met incidentele opbrengsten. De Cosun-bedrijven werken hard om minimaal het groepsresultaat van 2020 te evenaren. De ledenraad geeft bestuur en directie nadrukkelijk mee te letten op een goede balans tussen korte termijnresultaten en lange termijninvesteringen. Gezien alle zorgen en problemen die op de landbouw afkomen, vraagt de ledenraad aandacht voor de betaling van goede prijzen aan de telers.

Teelt en campagne

Voorzitter Dirk de Lugt stond stil bij de ontwikkelingen in de teelt en de start van de campagne. Hij wees ondermeer op het onbedoelde gebruik van een graanherbicide in het zuidwesten, waarvoor een calamiteitenprocedure is afgestemd met de NVWA. Ook wees hij op de schade door aphanomyces op de zandgrond, vooral in het noordoosten. Hierbij krijgen de telers ondersteuning van de agrarische dienst. Dit geldt ook voor de percelen met waterschade in het zuidoosten.

De campagnestart verloopt goed. De wortelopbrengsten zijn wisselend. Het suikergehalte ontwikkelt zich goed en gaat richting 16,5%. De scheepsaanvoer uit Zuid-Limburg verloopt voorspoedig met veel positieve media-aandacht.

Maarten Boudesteijn
(secretaris raad van beheer)

Keuzes maken en duurzaam rendement

Zijn eerste honderd dagen zijn achter de rug. Samen met zijn team wordt de laatste hand gelegd aan de strategische route voor Cosun voor de komende jaren. Bouwen op een solide basis, heldere keuzes maken en het rendement moet omhoog, zegt Hans Meeuwis, voorzitter van de concerndirectie.

De afgelopen maanden stonden voor Hans Meeuwis in het teken van een uitgebreide kennismaking binnen Cosun. Veel bezoeken in het land, in dialoog met collega's, de fabrieken, marktpartijen en uiteraard met de leden. Daarnaast moest de koers voor de komende vijf jaar worden uitgezet. Waarbij het belangrijk is een gezamenlijke zienswijze te hebben op waar Cosun staat, wat de uitgangspunten zijn en met welke criteria keuzes gemaakt worden. Samen met de

organisatie en in dialoog met de ledenraad zijn de vertrekpunten vastgesteld en worden de prioriteiten voor de komende jaren vastgesteld.

Een bedrijf dat er toe doet

"Cosun is een fantastisch bedrijf", zegt Meeuwis over zijn eerste honderd dagen als CEO. "Ik ben enthousiast over wat we doen en de potentie die we als bedrijf hebben. Ik krijg ook veel energie van de collega's en leden die ik heb mogen ontmoeten. Er is veel

passie, gedrevenheid en kennis. Geweldig." En het allerbelangrijkste: "We zijn een bedrijf dat ertoe doet. Onze missie om alles uit planten te halen, waarde te creëren en daarmee oplossingen te bieden voor maatschappelijk relevante behoeftes klopt, inspireert en maakt ons relevant." Relevanter dan ooit lijkt het, dankzij de luide roep om duurzame oplossingen, circulariteit en gezonde en groene alternatieven.

Hans Meeuwis (r) in gesprek met ledenraadslid Örjan Schrauwen

Tegelijkertijd komt er veel op de sector en onderneming af. Klimaatverandering, nieuwe regelgeving, vragen over suikergebruik, de impact van Covid en toenemende kosten in de keten, om maar een aantal grote thema's te noemen. "De wereld om ons heen verandert snel en is minder voorspelbaar. Daarop kunnen anticiperen en inspelen op de mogelijkheden en uitdagingen die dat met zich meebrengt, is belangrijk en relevant voor de hele keten."

Uitgangspunten strategie

Meeuwis: "We zijn een sterke coöperatie. Dat willen we blijven. Onze resultaten staan de laatste jaren om meerdere redenen onder druk. Rendementsverbetering op de korte termijn is daarom noodzakelijk om zowel een goede bietenprijs te kunnen betalen, als de groei in bestaande en nieuwe markten mogelijk te maken. Dat is een top prioriteit en gaan we voor." In gesprekken met de ledenraad van 1 september was er ook draagvlak om in te spelen op de toenemende vraag naar nieuwe plantaardige oplossingen. Diversificatie in het portfolio wordt als belangrijk gezien, met een beweging naar meer toegevoegde waarde, mits voldaan wordt aan een aantal duidelijke criteria. "We hebben een set van criteria besproken die duidelijk maken waar we wel en niet willen spelen, zo maken we heldere keuzes. Zaken niet een beetje doen, maar kijken waar we kunnen versnellen en wat beter is om te stoppen. Zo kijken we ook naar de samenwerking binnen het bedrijf, versnellen waar het waarde toevoegt."

Meeuwis: "Voor de langere termijn zetten we in op winstgevende groei van onze kernactiviteiten en bouwen we onze positie in gezonde ingrediënten en groene, duurzame oplossingen verder uit. Daarnaast is de inzet op en het ondersteunen van een duurzame keten een prioriteit en kunnen we ons meer zichtbaar profileren", luidt zijn boodschap.

De komende periode zal de strategie worden afgerond op basis van alle discussies en informatie die is verzameld en ter besluitvorming aan de raad van beheer worden aangeboden.

Coöperatieve model

Op de vraag hoe hij naar de landbouw sector kijkt, zegt Meeuwis. "Ik ben trots op onze boeren en onze sector. We leveren een significante bijdrage aan de voedselvoorziening, veilig en van hoogwaardige kwaliteit, worden internationaal erkend als innovatieland en zijn in staat om met slimme, innovatieve oplossingen in te spelen op het veranderde beleid en de marktvraag." Nederland staat voor een aantal grote uitdagingen en klimaat en milieu vragen om nieuwe oplossingen. "Ik vind het belangrijk dat we hierin samenwerken met alle belanghebbenden. Ik vind nu de discussie in de media vaak te eenzijdig en de regie in Nederland moet strakker. Samen werken aan een integrale aanpak die eerlijk is, waar iedereen een bijdrage levert en die perspectief biedt voor de boeren, voor de lange termijn. Zo werken aan een toekomstbestendige landbouwsector."

"Het coöperatieve model werkt", verzekert Meeuwis. Wat hem opviel in die eerste honderd dagen? "We zijn als Cosun transparant en ik voel vertrouwen en openheid. De recente discussies over vertrekpunten en richting met de raad van beheer en ledenraad zijn mooi, geeft door dialoog inzicht en draagvlak en helpt ons naar de lange termijn." Waar Cosun over tien jaar staat? "Dan zijn we nog steeds een sterke coöperatie met perspectief. Hebben we meer uit planten gehaald, klopt ons verdienmodel, werken we geweldig samen en staat Cosun synoniem voor The Plant Positive Way."

Hans Meeuwis

Hans Meeuwis (54) is op 1 juni Albert Markusse opgevolgd als voorzitter van de conserndirectie. Hij heeft Scheikunde gestuurd en was ruim 15 jaar werkzaam bij DSM, met name in voedingsingrediënten binnen het zogenaamde Nutrition cluster van DSM in Zwitserland. Sinds 2014 werkte Hans bij Royal FrieslandCampina waarvan de laatste jaren als President van de Business Group Dairy Essentials en was hij lid van het Executive Leadership Team.

Pieter de Jong: Gezonde balans tussen onderzoek en nieuwe producten

“In een coöperatie doe je het samen”

“Ik ben blij dat we weer normale kringvergaderingen krijgen. Dan weet je beter wat er speelt. Je hoort meer. In een coöperatie doe je het samen”, aldus Pieter de Jong, lid van de raad van beheer. “Over wat de leden inbrengen in de kringvergadering wordt serieus nagedacht. De leden houden ons scherp.”

Met een huis in aanbouw, drie jonge kinderen, een baan als registeraccountant en een boerenbedrijf dat midden in een omschakelingsfase zit, zijn het drukke tijden voor Pieter de Jong (39). Het ‘melkveebedrijf met suikerbieten’, pal naast natuurgebied De Maashorst in Uden, wordt “meer plantaardig”.

De melkveestallen staan inmiddels goeddeels leeg. Wat rest, zijn de laatste drachtige koeien en jongvee. Helemaal rundveeloos zal het bedrijf overigens daarna niet worden. Het jongvee blijft. Pieter neigt naar zoogkoeien. Die passen hem wel. De Jong is nog wat zoekende. Ook met de invulling van zijn bouwplan. “We zijn eigenlijk te klein. We zullen in het bouwplan de samenwerking met anderen moeten zoeken”, vertelt hij. Pieter teelt – in maatschap met zijn ouders – 23 hectare bieten. Die zaten altijd al in

het bouwplan. Vader De Jong, oud-voorlichter, had een passie voor bieten, vertelt zijn zoon.

Coöperatieve rol

“Het gaat erom continuïteit in de bedrijfsvoering te houden en om rentabiliteit”, aldus Pieter. De coöperatie speelt daarin, trouwens voor de hele sector, een belangrijke rol “als kader om ons vooruit te helpen”. Doelend op de huidige situatie, zegt hij: “We zullen nog meer de samenwerking moeten zoeken en elkaar ruimte moeten geven.”

Cosun heeft volgens De Jong daarvoor goede kaarten in handen. “In plantaardig zit de toekomst. Wij kunnen goed inspelen op de groeiende behoefte daaraan. Naar wat op de landbouw afkomt en afgekomen is, kun je negatief kijken, maar ook positief. Het kan ook een oplossing zijn in

plaats van een probleem”, zegt hij. “Het is belangrijk samen sterk te blijven in de coöperatie en die kansen te benutten.” De keuze die Cosun heeft gemaakt voor de volledige verwaardiging van de plant, creëert nieuwe kansen en afzetmogelijkheden. De suikerbiet is een veelzijdige bron van grondstoffen voor food en non-food. “Maar uiteindelijk moet er een rendabele, duurzame bietenprijs liggen. Daar staat en valt alles mee. De potentie is aanwezig. Het draagvlak ook”, benadrukt De Jong. “Iedere teler wil zijn bedrijf doorgeven aan de volgende generatie. We zitten erin voor de volgende generatie. Daarom accepteren we tijdelijk een lagere bietenprijs.” Vertrouwen in de teelt en in de toekomst is er volgens hem volop. Ook al was de bietenprijs de afgelopen jaren dan geen top. De Jong: “We zijn in suiker beter in staat onze producten weg te zetten dan onze concurrenten dat kunnen. We hebben een mooie, efficiënte keten. Dat is een plus. Onze teelt is de duurzaamste van Europa en daarom geen commodity. Suiker voor voeding die is geproduceerd met oog voor de natuur, milieu en maatschappij in Nederland heeft een andere waarde dan de suiker die per schip van ver komt. Wij leveren toegevoegde waarde, maar dat vertaalt zich nog niet in een hogere prijs.”

Kiezen

Cosun heeft met zijn diversiteit aan bedrijven, zijn logistieke kracht en zijn kennis een stevige basis om zich sterker in de plantaardige en duurzame hoek door te ontwikkelen, stelt Pieter. “We mogen best trots zijn op hoe we het tot nu toe gedaan hebben, maar we moeten wel scherp blijven”, zegt hij. “We hebben met het Innovation Center heel veel kennis in huis. Voor sommige innovaties is nu de tijd nog niet rijp, maar in de toekomst wel. Je moet dus goed kijken naar innovaties waar de maatschappij het meest direct behoefte aan heeft om een korte doorlooptijd te realiseren van ontwikkeling naar product.”

Waar het vooral op aankomt, zegt hij, is focus: keuzes maken. “Innovatie kost geld. Je kunt niet op alle innovaties tegelijk inzetten.” De meeste kans op succes zit in het goed ‘lezen van de markt’ en in samenwerking zoeken met klanten en partners, zegt hij. “Ik heb de indruk dat we met sommige innovaties onze tijd ver vooruit zijn. Je moet een gezonde balans vinden tussen onderzoek en nieuwe producten in de markt zetten. Het gaat om onderscheid maken in korte en lange termijn-innovaties en marktpotentie. De balans moet meer naar de korte.”

One Cosun

Ook kan de ‘One Cosun’-gedachte nog scherper uitgewerkt worden, vindt hij. Cosun is vanuit de diversificatiestrategie ooit begonnen als een holding met verschillende, afzonderlijk functionerende bedrijven. Dat is teruggebracht naar de huidige kern. De huidige bedrijven zijn steeds meer naar

elkaar toegegroeid en deels onderling zelfs met elkaar vergroeid geraakt. Door een nog intensievere samenwerking kun je één euro beter besteden, zegt De Jong. Dat kan door verdere samenwerking in bijvoorbeeld inkoop en innovaties. “Daar is nog veel meer uit te halen. Dat moet je samen organiseren, wat ook zijn plaats krijgt in de strategie voor de komende jaren. Iedereen gelooft in de visie en missie van Cosun.”

“Onze teelt is de duurzaamste van Europa en daarom geen commodity”

Pieter heeft als registeraccountant vijftien jaar internationale ervaring bij Deloitte. “Het boerenleven was voor het weekeinde.” Inmiddels werkt hij parttime bij een kleiner, regionaal accountantskantoor, dicht bij huis, zodat er meer tijd is voor het boerenleven. Zijn ervaring in de accountancy komt hem aardig van pas in zijn rol in de raad van beheer. “Het is daar vooral belangrijk op hoofdlijnen te blijven, diepgang aan te brengen waar dat nodig is, risico’s te monitoren en de uitvoering van bestuurlijke beslissingen en de strategie te beoordelen. De organisatie scherp houden en blijven uitdagen. Het doel is betere resultaten en een duurzame en structureel rendabele bietenteelt.”

Ton Schönwetter
(redacteur)

Bieten zonder gezond blad produceren aanzienlijk minder suiker

Zorg voor gezonde bieten

De bietkwaliteit is momenteel goed, de wortelopbrengst blijft wat achter. Gezonde bieten kunnen vanaf nu nog extra suiker produceren. Afwijkingen in de groei kost suiker. Let op de signalen en registreer volledig in Unitip.

De eerste opbrengstresultaten zien er voor wat betreft de kwaliteit goed uit. Het suikergehalte is begin oktober ruim 16% en de grondtarra is met 7% laag. De WIN ziet er ook goed uit. Het zonnige en droge weer met de koele nachten in september speelt hierin een belangrijke rol. De wortelopbrengst is wisselend. De verwachte suikeropbrengst blijft voorlopig staan op 13,6 ton per hectare.

Bietensignalen

We zien over het algemeen nog steeds een gezond gewas. Dit maakt het mogelijk, dat in de loop van oktober en november het suikergehalte extra oploopt. Gewassen die tot het laatst mooi groen blijven, leveren meestal de beste bieten met goede kwaliteit. Van afrijpen is dan ook geen sprake. Bieten met een gezond bladapparaat blijven net zolang suiker produceren als de daglengte dat toelaat. Het groeimodel geeft aan dat dit doorloopt tot de tweede helft van november.

Ziekten in de bieten leiden meestal tot opbrengstverlies. Naast blad-schimmels zien we dit jaar aphano-mycen, rhizoctonia en beperkt

vergelingsziekte. Ook de doorbraak van de sterke variant rhizomanievirus wordt op meer plaatsen gezien.

Ook andere aspecten zoals de structuur en de pH laten hun spoor na. Het is belangrijk goed op de signalen van afwijkende groei te letten. In veel gevallen zijn er maatregelen te nemen om de schade te beperken. Vaststellen van het probleem is de eerste stap.

Rasadvies

Leg de problemen vast in de teeltregistratie in Unitip. Als jaren later in de rotatie op hetzelfde perceel weer bieten worden geteeld, is deze informatie nuttig te gebruiken. Een goed voorbeeld daarvan is de rasadviesing. In de bestelprocedure wordt onder meer alle relevante informatie uit Unitip gebruikt om het beste advies te geven. Ook voor andere teeltproblemen, zoals pH, bietencysteaaltjes of gebrekziekten is een perceelgericht advies mogelijk. Onze strategie is de historische gegevens te gebruiken voor successen in de toekomst. Zo kan een juiste en volledige registratie in Unitip helpen om de resultaten van de bietenteelt te verbeteren.

Pieter Brooijmans
(manager agrarische dienst)

Doorbraak rhizomanie

Beter perspectief vanaf 2022

De huidige campagne draait op volle toeren. Door de situatie op de suikemarkt zitten voor bietenteelt 2022 hogere prijzen in het vat.

De witsuiker-noteringen zijn gestegen naar 440 euro per ton. Vorig jaar was de notering in deze periode rond de 320 euro, een stijging van 120 euro per ton. Door de hoge olieprijs wordt wereldwijd meer suiker verwerkt voor de ethanolproductie. Voor dit jaar is ook de verwachte wereldsuikerproductie naar beneden bijgesteld.

Hogere suikerprijs

In de afgelopen twee maanden zijn de noteringen voor witsuiker met ruim 50 euro gestegen. Echter, dit heeft voor dit jaar een minimaal effect op de Europese markt voor suiker. Deze prijs wordt vooral gerealiseerd op basis van vaste jaarlijkse contracten. De suikerprijzen voor 2021 zijn voor het merendeel vorig jaar al vastgelegd. De huidige hogere suikerprijzen hebben op de bietenprijs 2021 dus een zeer beperkt effect. Meer effect heeft het op de prijs van surplusbieten.

Naar verwachting zijn de gevolgen voor de prijs van 2022 groter. De huidige prijsstijging beïnvloedt de verkooponderhandelingen in de Europese markt voor volgend jaar. Dit heeft uiteindelijk ook een gunstig

effect op de prijs van bieten en surplusbieten van de oogst in 2022.

Campagne

Afgezien van enkele kleine problemen hebben de fabrieken een goede campagnestart gehad. Op dag 10 van de campagne verwerkten we gemiddeld al 29.000 ton per fabriek. De oogstomstandigheden zijn goed. In de wortelopbrengsten zien we grote verschillen tussen regio's. In diverse gebieden zijn afnameplanningen aangepast, omdat er minder bieten liggen dan verwacht. Door de overstromingen is in het zuidoosten helaas 200 hectare bieten verloren gegaan. Van 300 hectare is de opbrengst de helft lager. In het noordoosten vraagt de oogst van bieten met aantasting door aphanomyces de nodige extra aandacht. Van de getroffen percelen daar heeft 600 hectare ernstige schade en is de wortelopbrengst beduidend lager.

Scheepsaanvoer

Samen met Noord-Brabant, Logistics Community Brabant, de gemeente Steenberg en MCA Brabant is het na de pilot van vorig jaar gelukt het

vervoer te verduurzamen door minder bietenwagens over de weg te laten rijden. De bieten uit Zuid-Limburg worden nu aangevoerd per schip. Acht schepen brengen ze vanuit Maastricht naar Dinteloord, gemiddeld anderhalve keer per week. De aanvoer verloopt goed. Het ministerie van I&W verstrekt dit jaar voor het transport een bijdrage in het kader van de zogeheten Modal Shift-regeling.

Arno Huijsmans
(directeur agrarische zaken)

Ledenraad bezoekt tarreerlokaal

Op 12 oktober heeft een afvaardiging van de ledenraad het tarreerlokaal in Dinteloord bezocht.

Na een toelichting op de datastromen voor monsternames en monsteranalyse hebben de medewerkers en de externe controleur deze groep in het tarreerlokaal uitleg gegeven en inzage in de processen en controles. De afvaardiging heeft een betrouwbaar beeld gekregen van de doelmatigheid van de systematiek.

Aantasting door aphanomyces

Aphanomyces is een waterminnende bodemschimmel die vooral op lichte zavel-, zand- en dalgronden voorkomt en dit jaar in met name het Noordoosten veel schade veroorzaakt.

De schimmel infecteert de biet veel makkelijker bij een lagere pH en bij voldoende vocht. Al het bietenzaad is behandeld met het fungicide hymexazool. Dit fungicide heeft een zeer hoge effectiviteit tegen aphanomyces en beschermt de kiemplant tegen plantwegval in de eerste vier weken na het zaaien. Het kan dan zorgen voor zogenaamde afdraaiers, waardoor er vroeg in het seizoen plantwegval ontstaat. Hymexazool in het pillenzaad is niet meer effectief tegen plantwegval en wortelrot later in het seizoen.

Goede pH belangrijk

Bij een hogere pH (>6) heeft aphanomyces het veel lastiger om de bieten aan te tasten. Door de pH van 5,0-5,4 op veel zand- en dalgronden, is (veel) vocht de enige factor (bij

temperaturen >18°C) die bepaalt of plantwegval en wortelrot gaan optreden. Om aphanomyces minder kans te geven schade te doen, is voor deze gronden het advies om voor de bietenteelt te bekalken tot ongeveer pH 5,5-5,8. Een pH>6,0 wordt op zand- en dalgronden afgeraden vanwege andere negatieve effecten zoals mangaan- en boriumgebrek die dan versterkt kunnen optreden.

Vocht en bodemstructuur

Perioden met veel neerslag vlak na het zaaien of in de vroege zomer (juni-juli) zijn een belangrijke factor voor aantasting door aphanomyces. Wanneer de grond een week of langer relatief nat blijft, kunnen de zwmsporen van aphanomyces makkelijk bij de bieten komen en deze

Aphanomyces tast de wortel van buiten naar binnen aan. Hierdoor kunnen sterke insnoeringen en misvormingen van de biet ontstaan. Het rot is over het algemeen oppervlakkig, maar gaat wel door in de bewaring.

infecteren. Een perceel met een slechte ontwatering of structuur is standaard natter en faciliteert de aantasting van aphanomyces.

Rotte bieten niet bewaren

Partijen bieten met wortelrot zijn niet te bewaren, omdat rot zich in de hoop fors kan uitbreiden. Dit geldt voor alle soorten wortelrot. De zwaarst aangetaste percelen kunnen het beste als eerste worden gerooid en geleverd.

Bram Hanse, specialist bodemschimmels

De rechterplant is aangetast door aphanomyces. De biet teert weg van buiten naar binnen door een oppervlakkig rot net onder de grond. De kop en het loof blijven heel lang in opvallend goede staat.

Verantwoordelijkheid van deze rubriek

Postbus 20
4670 AA Dinteloord
0165-516 070
irs@irs.nl
www.irs.nl

Eindredactie
Jurgen Maassen

Vele factoren bepalen perceelskeuze 2022

Een dunne gewasstand (rechts) door het bietenkevertje als gevolg van biet-op-biet. Tot 30 meter over de perceelsgrens van het voorgaande jaar kan dit effect hebben.

Terwijl telers volop bezig zijn met oogstwerkzaamheden, is het goed om al na te denken over de perceelskeuze voor suikerbieten in 2022. Hierdoor is er nog tijd om maatregelen te treffen mocht blijken dat het perceel niet geschikt is.

Over het algemeen kennen telers hun eigen percelen ontzettend goed. Dit is niet altijd het geval voor huurpercelen. Door vooraf voldoende informatie over een huurperceel te verzamelen, komt men geen ongewenste verrassingen tegen.

Gewasrotatie

Als de laatste bietenteelt op het perceel minder dan drie jaar geleden is, is het af te raden om suikerbieten te telen vanwege de grote kans op hoge dichtheden van ziekten en plagen. Dit is na te gaan op www.boerenbunder.nl. Wanneer het langer dan drie jaar geleden is dat er bieten stonden is het goed om onderstaande punten na te gaan.

Ziekten en plagen

Op percelen kunnen diverse ziekten en plagen aanwezig zijn. Een aaltjesmonster geeft inzicht in de hoeveelheid schade die door onder andere trichodoriden en wortelknobbelaaltjes te verwachten is. Percelen biet-naast-biet vormen een risico voor bladschimmels en op kleigronden ook voor bietenkevers. Ook voor de beheersing van andere ziekten en plagen is perceelskennis belangrijk. Via het bodemplagenschema, bodemschimmelschema en aaltjeswaardplantschema is te achterhalen welke ziekten en plagen men nog meer kan verwachten bij bepaalde voorvruchten.

Herbicidenschade

Door na te gaan welke herbiciden in 2021 zijn toegepast, kan worden nagekeken of herbicidenschade te verwachten is. In veel gevallen is dit te voorkomen door een kerende grondbewerking (ploegen) uit te voeren. Op www.ctgb.nl is de informatie per middel terug te vinden.

Bemesting

Het is belangrijk dat de pH voor de bietenteelt voldoende hoog is. Bij najaarsbekalking heeft de kalkmeststof genoeg tijd om voor de gewenste pH-verhoging te zorgen. Daarom is het advies reeds nu een grondmonster te laten analyseren. In het voorjaar geeft een grondmonster inzicht in de bemestingstoestand en kunnen telers de bemesting in het voorjaar hier op afstemmen.

Elma Raaijmakers, André van Valen en Linda Frijters
Specialisten ziekten, plagen en bemesting

Herbicideschade door een herbicide toegepast in de voorvrucht. Schade is te beperken door het perceel te ploegen voorafgaand aan de bietenteelt.

Loofresten vormen een belangrijke schakel in de overleving van bladschimmels tussen seizoenen. Bij integraal ontbladeren worden ze al grotendeels ondergewerkt. Dit bevordert de vertering van het loof en een snellere afname van overlevende sporen.

Maatregelen tegen bladschimmels seizoen 2022

Bij de oogst van de suikerbieten verdwijnen de bladschimmels niet, ze gaan de volgende levensfase in: overleving tot een volgende (bieten)teelt. Door nu maatregelen te nemen, beperken telers een hoge druk van bladschimmels in 2022.

Bij de oogst en de perceelskeuze zijn een aantal belangrijke maatregelen te nemen om de kans op aantasting door bladschimmels in het volgende teeltseizoen zo veel mogelijk te beperken. Het is belangrijk om bij de oogst op te letten wat er gebeurt met gewasresten en waar de bietenhoop gestort wordt. Bewust hiermee omgaan biedt kansen om de levenscyclus van bladschimmels te

onderbreken en de verspreiding te beperken, waardoor de druk van bladschimmels in een volgend jaar of volgende bietenteelt lager en dus makkelijker beheersbaar zal zijn.

Productief loof tot de oogst

De bladschimmelbeheersing verloopt de laatste jaren vaak moeizaam, met opbrengstderving tot gevolg. Toch blijft het belangrijk om het loof zo

gezond mogelijk te houden tot aan de oogst. Hoe gezonder het loof hoe minder sporen er op het perceel achter blijven. Naast de inzet van fungiciden op het juiste moment is het belangrijk om voor de bietenteelt 2022 een ras te kiezen met een zo hoog mogelijke bladgezondheid cercospora binnen de andere ras-eigenschappen die uw perceel nodig heeft. Een hoger cijfer tot en met 8,5

voor de bladgezondheid cercospora geeft bij een gelijke inspanning voor de bladschimmelbeheersing een beter resultaat op het moment dat de bieten geoogst worden.

Overlevende sporen

Bladschimmels zijn voor hun levenscyclus afhankelijk van het bietenloof. Onder gunstige omstandigheden kunnen ze zich hierop massaal uitbreiden. Hoe meer aantasting, hoe groter de kans dat er sporen overleven tot een volgend bietengewas. Met de oogst van de bieten komen de sporen met het loof op en in de grond terecht. Zonder waardplant treedt er uitzieking op, waarbij elk jaar een deel van de sporen afsterft. Circa 10% van de sporen overleeft minimaal tot 22 maanden na de oogst. Deze overlevende sporen zorgen voor de eerste vlekjes in het bietengewas. De grote aantallen sporen die minimaal twee jaar overleven maken een nauwe rotatie bieten (1 op 3 of 1 op 4) kwetsbaar

voor veel aantasting door cercospora. Kies voor de bietenteelt van 2022 voor een perceel met een zo ruim mogelijke rotatie suikerbieten. Bij stemphylium moet er ook met de aardappels in het bouwplan rekening worden gehouden, omdat deze ook voor stemphylium een waardplant zijn.

Verspreiding

Een deel van de sporen verspreidt zich tijdens het najaar en na de oogst met de wind en eventueel loofresten naar buurpercelen. Percelen die grenzen aan percelen waar vorig jaar bieten stonden hebben hierdoor een hoger risico op veel aantasting door bladschimmels, ook al is de rotatie op het perceel zelf (veel) ruimer dan 1 op 4. Meestal trekt de aantasting dan vanaf de perceelsrand het perceel in en zijn de randen beduidend zwaarder aangetast. Probeer bij de oogst zoveel mogelijk te voorkomen dat bladresten op het buurperceel terecht

komen. Het gevaarlijkst is een zogenaamde droge scheiding zonder watergang en begroeiing (foto 2). Een sloot met aan de rand wat hogere begroeiing vangt al behoorlijk veel sporen af.

Bietenhoop

Houd er bij het aanleggen van de bietenhoop rekening mee dat er ook veel schimmelsporen meekomen met de geoogste bieten. Op de plaats van de bietenhoop zullen bladresten met sporen zich ophopen. Ook in de achtergebleven grond op een verharde ligplaats zitten veel sporen. Let op waar u de achtergebleven grond naartoe brengt.

Grondbewerking

Om te zorgen voor een zo snel mogelijke uitzieking van de bladschimmel-sporen, kan het bietenloof het beste licht worden ingewerkt direct na de oogst. Wanneer de rooier integraal kan ontbladeren dan is dat ook een goede optie en kan de extra werk-gang achterwege blijven.

Beheersing

Een belangrijke stap in de geïntegreerde gewasbescherming is- bedrijfs- en perceelshygiëne. Door bij de oogst te letten op de gewasresten en te zorgen dat deze de ziekten en plagen niet verder verspreiden dan het perceel waar de bieten dit jaar gegroeid zijn, is de bladschimmel-beheersing volgend jaar weer een stapje makkelijker.

Bram Hanse
specialist bladschimmels

Op dit proefveld is het effect van biet-naast-biet op de bladschimmelbeheersing goed te zien. Op het veldje peen (links) stonden in 2020 suikerbieten.

Wat als ik niet voldoe aan mijn leveringsplicht?

De minimum leveringsplicht is vastgesteld op 85% per LLB bij 17%. Indien telers niet aan deze leveringsverplichting kunnen voldoen, is het advies om zo snel mogelijk een ontheffing leveringsplicht aan te vragen. Dit verzoek moet uiterlijk 2 weken na de campagne bij de agrarische dienst binnen zijn.

Ontheffing

De raad van beheer kan afhankelijk van de reden in de aanvraag een ontheffing op de leveringsplicht verlenen. Zonder een ontheffingsaanvraag of zonder opgaaf van voldoende steekhoudende redenen kan de raad van beheer een boete opleggen van maximaal 15 euro per ton niet geleverde suikerbieten. Indien niet geleverd is en geen ontheffing leveringsplicht kan worden verleend, vervallen de opgebouwde UB-rechten. Het advies is om in dit soort situaties de contactpersoon bij de agrarische dienst te raadplegen.

IN MEMORIAM

Theodoor Adriaan Boudeling

1934 - 2021

Op 15 september overleed op 87-jarige leeftijd Theo Boudeling, oud-bestuurder van onze coöperatie. De heer Boudeling was 29 jaar lang bestuurlijk actief in de coöperatieve suikerindustrie. In 1971 werd hij lid van het kringbestuur Oost-Flevoland en lid van de ledenraad. In datzelfde jaar werd hij ook kringvoorzitter. Deze functie vervulde hij tot zijn benoeming als lid van de raad van commissarissen van Cosun in 1983. Hij was lid van de raad tot 2000. Onze coöperatie gedenkt hem met veel waardering voor zijn inspanningen voor Cosun en de Nederlandse bietentelers. Wij wensen zijn familie sterkte toe om het gemis te kunnen aanvaarden.

Teeltvergaderingen weer normaal

Het mag weer: de teeltvergaderingen in december en januari worden weer als vanouds fysiek in de regio georganiseerd. Voor telers die de vergadering niet kunnen bijwonen of die dat liever digitaal doen, wordt aan het einde van de vergadercyclus een digitale vergadering georganiseerd.

Digitaal over bietenrassen

Met de digitale bijeenkomsten zijn afgelopen jaar goede ervaringen opgedaan. Cosun Beet Company organiseert daarom op maandag 13 december in de middag en avond twee digitale vergaderingen,

waarin het bestellen van bietenrassen centraal staat. Alle telers ontvangen voor alle 'bijeenkomsten' tijdig een uitnodiging.

Jongerenraad zoekt nieuwe leden

Cosun vindt de inbreng van jonge aspirant-leden belangrijk. Dat gebeurt onder andere via de jongerenraad. De jongerenraad heeft vijftien leden. Ieder lid maakt deel uit van een kringbestuur. De voorzitter en secretaris zijn lid van de ledenraad van Cosun. De jongerenraad heeft daar adviesrecht. Door het bereiken van de maximale zittingstermijn van zes jaar is er in maart 2022 in de afdeling Zuid-Hollandse Eilanden één vacature. In de kring Drenthe en de kring Flevoland ook één vacature.

Aanmelden

Ben je tussen de 21 en 27 jaar, thuis actief in het bedrijf en wil je Cosun beter leren kennen en jouw stem en die van de jonge akkerbouwers laten horen? Meld je dan voor 15 december aan via secretariaat.rvb@cosun.com. Motiveer je aanmelding. Je reactie wordt doorgestuurd naar het desbetreffende kringbestuur en jongerenraad-lid. Zij zullen een keuze maken. Deelname aan de

jongerenraad kost ongeveer tien dagdelen per jaar. Meer weten over de raad? Neem contact op met het huidige lid uit jouw kring. De leden staan op <https://www.cosun.nl/corporate-governance/cooperatie> en onder 'contact' op het ledenportaal. Contact opnemen met de voorzitter van de jongerenraad, Laurens den Hartigh (06-34 50 06 17) of de secretaris, Jeffrey Prins (06-20 08 72 20) kan ook.

